

"NO ROBARÀS" (?)

Els fotoperiodistes denuncien la impunitat dels mitjans que utilitzen les imatges d'autor sense permís

TEXT ADRIÁN CABALLERO

Saber quantes vegades una fotografia ha estat emprada sense demanar permís al fotoperiodista que l'ha creada és gairebé impossible. Al mateix temps, els professionals asseguren que la vulneració dels drets d'autor, es produeix molts cops i que la resposta –via reclamació al mitjà o denúncia– els demana tant de temps i tants de diners que gairebé no val la pena. Malgrat que se senten desprotegits, exploren alternatives per reclamar, de manera efectiva, que se'ls pagui per la feina.

Els fotoperiodistes veuen constantment com a Internet es trepitgen els drets com a autors. Foto: Sergio Azenha (Alamy)

Un dia qualsevol, navegant per qualsevol xarxa social, un fotoperiodista troba que un usuari ha penjat una de les seves fotos en el perfil. Avui han posat la icona de la càmera i, com a mínim, hi citen l'autoria. Molts altres dies, ni tan sols això. Precisament el dia anterior, aquest mateix fotoperiodista havia trobat una foto seva, una altra, penjada en un parell de notícies de mitjans digitals que en cap moment li han

MOLTS MITJANS DE COMUNICACIÓ, ALGUNS MOLT CONEGUTS, PUBLIQUEN FOTOGRAFIES SENSE PERMÍS DE L'AUTOR I SENSE PAGAR-LOS RES

comprat la fotografia. En un dels mitjans, fins i tot, no citen qui és l'autor al peu de foto. No fa gaire, era una companyia fotoperiodista qui l'advertia per WhatsApp que havia trobat, en un mitjà digital, les fotos que va fer durant un acte polític i que si les havia venudes. Òbviament, no era cert.

Sembla irreal, però és el dia a dia de molts fotoperiodistes, que veuen amb total impotència com els drets d'autor són vulnerats i com la feina passa de diari en diari sense que ningú li pagui per haver fet aquelles fotografies. El millor exemple d'això el dona Llibert Teixidó, fotoperiodista de *La Vanguardia* i apassionat de la informàtica, que fa temps que empra una eina anomenada Copytrack, un web que permet localitzar fotografies allà on hagin estat publicades. “En aquesta eina he carregat 82 de les meves fotografies. D'aquestes, s'han trobat 2.633 còpies publicades, 1.610 de les quals ho han estat de manera il·legal”, resumeix Teixidó, que subratlla el fet que aquest ús de les fotografies sense autorització “és a mitjans molt coneguts”.

Altres professionals, com Jordi Borràs, no necessiten ni buscar-les i, malgrat tot, es troba “moltíssims cops” amb el fet que un mitjà de comunicació que no li ha comprat, ni demanat cap tipus de permís, està utilitzant les seves fotografies. “M'ha passat amb molts tipus de mitjans, incloent-hi tots els

digitals. En els grans mitjans no acostuma a passar perquè tenen caps de Fotografia i hi ha control, però també es dona”, explica Borràs. “Des que existeix Internet i, més en concret, les xarxes socials, això és

EL FOTÒGRAF LLIBERT TEIXIDÓ TÉ COMPROVAT QUE MÉS D'UN 60% DELS COPS QUE S'HA PUBLICAT UNA IMATGE SEVA HA ESTAT SENSE CONSENTIMENT

un fet habitual. A les xarxes ens ho roben tot, és un continu”, denuncia Cristina Calderer, fotoperiodista freelance del diari *ARA* i membre del grup de treball de fotoperiodisme del Col·legi de Periodistes.

RECLAMACIONS ESTÈRILS

Quan un fotoperiodista troba que una de les seves imatges ha estat emprada sense permís en una pàgina web, la primera opció que té és reclamar al propietari d'aquella pàgina o al responsable del mitjà de comunicació per l'ús d'aquella fotografia. Alguns dels entrevistats donen

l'opció al mitjà de retirar les fotografies. D'altres, com Borràs, consideren que no n'hi ha prou amb esborrar la fotografia, ja que “el mitjà en qüestió ja s'hi ha lucrut per l'ús i, doncs, ha de pagar”.

Les reclamacions comencen amb l'enviament d'una factura per part del fotògraf. I en aquest punt ja comencen les discrepàncies, perquè, com relata

Calderer, “els mitjans volen pagar la pròpia tarifa”, malgrat que la majoria de vegades en aquestes reclamacions el que es posa a la factura és el que es

considera un preu de mercat. “Si treballes molt per a aquell mitjà, el preu podria ser entre 40 i 60 euros per fotografia. I, si no hi ha tracte habitual, parlem d'entre 150 i 200 euros”, detalla Teixidó.

És en aquestes situacions en què els professionals han de fer mans i mànigues per tractar d'aconseguir que els mitjans paguin per la feina realitzada. En aquest context, molts empen les seves xarxes socials, on hi tenen milers de seguidors “per fer pressió i que acabin pagant”, tal com reconeix Borràs, malgrat que sap que això té un preu. “Soc conscient que no treba-

llaré per a aquell mitjà, tot i així, no puc deixar que em prenguin el pèl”, afirma.

“DES QUE EXISTEIX INTERNET AIXÒ ÉS UN FET HABITUAL. A LES XARXES ENS HO ROBEN TOT, ÉS UN CONTINU” Cristina Calderer

En la majoria dels casos, la pressió sorgeix efecte, si més no perquè els mitjans i les agències no volen la mala publicitat que els comporta. “Al final, el que queda és

una campanya a Twitter de la qual sortim perjudicats”, afirma Anna Nogué, sotsdirectora de l’Agència Catalana de Notícies (ACN). “Hem viscut campanyes a Twitter dient que no paguem per les fotografies”, continua Nogué, que

matisa que el cas de l’ACN és especial, ja que la majoria de reclamacions són fruit de reutilitzar “fotografies que un dia es van facilitar des de gabinets de premsa” o, pitjor encara, “perquè un mitjà ha emprat una foto sense permís i la notícia la signava l’ACN”.

I quan res no funciona, els jutjats tampoc semblen la solució. Borràs, per exemple,

diu que ha anat “només un cop a judici” per reclamar l’ús indegut d’un dels seus treballs. Tant ell com la resta de fotoperiodistes entrevistats es resignen davant una via que, en el millor dels casos, els robarà molt de temps i, en el pitjor, que sol ser la majoria, no portarà beneficis després de pagar advocat i procurador. “Hi ha mitjans, fins i tot, que quan vas a reclamar et diuen que els deixis de molestar o seran ells els qui et demandaran a tu”, relata Teixidó.

CANVIS LEGALS

Una manera d’abaratir tot el procés pel qual els professionals reclamen a les empreses periodístiques que els paguin els drets d’autor, seria facilitar el camí als jutjats. “Seria fantàstic que hi hagués una via directa de denúncia, perquè és molt fàcil demostrar que t’han robat la foto”, reclama Calderer, que demana uns “tràmits de denúncia molt més ràpids i

Diferents fotògrafs treballant durant una cursa al Circuit de Montmeló el passat mes de gener. Foto: PA Image (Alamy)

UN MARKETPLACE PER CENTRALITZAR LA VENDA

I si la famosa *cadena de blocs*, coneguda com *blockchain*, fos la solució per evitar l'ús il·legítim de fotografies? Com a mínim, aquesta és una de les idees que es desprenen d'una iniciativa presentada al setembre per l'Agència Catalana de Notícies (ACN), que està treballant en un *marketplace* per a fotoperiodistes, una plataforma on els professionals tindran la possibilitat de vendre-hi les fotografies, al preu que els autors determinin i en les condicions d'ús que decideixin, a mitjans de comunicació i a tot tipus d'empreses i institucions.

“És un aparador on els fotoperiodistes poden exposar les fotografies amb unes garanties”, resumeix Anna Nogué, sots-directora de l'ACN, que explica com les imatges estaran sota la tecnologia *blockchain*, cosa que vol dir que la imatge original tindrà tota la informació de seguiment necessària. “Cada cop que es pengi una fotografia, podrem determinar amb quines llicències està disponible, amb quina s'ha comprat, quin ha estat el recorregut, etc.”, detalla.

S'estima que la plataforma estigui enllestida a final de 2023. “Estem treballant de la mà del sector”, destaca Nogué, referint-se al fet que l'ACN té al fotoperiodista Jordi Borràs com a interlocutor entre l'Agència i els professionals, que són els que ajudaran a definir aquest *marketplace* al mateix temps que les condicions per accedir-hi com a autor d'imatges –i, en el futur, vídeos i altres continguts.

Des del propi sector, reben la iniciativa amb optimisme, però també amb escepticisme. D'una banda, pel fet de no tenir clar el funcionament de la cadena de blocs i, per tant, encara amb desconeixement de com aquesta iniciativa podrà millorar en les seves reivindicacions pel respecte dels drets d'autor. De l'altra, l'escepticisme és en el *blockchain* com una tecnologia encara de futur i no de present. “Si al teu web no vols emprar *blockchain*, agafes la imatge i fas una captura, obtens un arxiu JPG per pujar al web i es perd tot el seguiment”, alerta el fotoperiodista Llibert Teixidó.

senzills”. “El problema és que la llei no s'ajusta a les necessitats”, assevera Teixidó. Si robes un cotxe, el jutge et farà pagar els danys al cotxe, una multa i tot el que digui el Codi penal. En canvi, en premsa, si

policial. En paraules de Teixidó, “tindria dret a identificar, acusar i fer pagar a qui estigui emprant una fotografia sense el permís de l'autor” Així, es reduirien els temps d'espera i els costos de reclamació, ja que si el mitjà no

pagués aquesta entitat, es podria embargar la quantitat dels comptes de l'empresa.

Mirant també cap a les institucions, Teixidó també apunta a la Generalitat de Catalunya i, en concret, al Departament de Presidència. “Molts diaris digitals que roben fotografies a Catalunya al final del seu web tenen el logotip que diu “amb el suport del Departament de Presidència de la Generalitat”. Són mitjans que reben, si més no alguns, més de 60.000 o 80.000

euros de la Generalitat. Si un mitjà roba fotografies, no hauria de poder cobrar diners públics”, apunta.

Sigui com sigui, els fotoperiodistes entrevistats reconeixen la necessitat de més unió dintre del col·lectiu, tant per fer pressió als mitjans com per aconseguir aquesta entitat tipus SGAE o que el Departament de Presidència es plantegi algun tipus d'actuació. “Estem molt desprotegits si anem per la nostra banda”, admet Jordi Borràs, mentre Cristina Calderer ho qualifica d’“impunitat tremenda”. Per a Llibert Teixidó, la clau rau en els fotoperiodistes. “La llei està a favor nostre”, argumenta. Ç

COPYTRACK ÉS UN WEB QUE PERMET QUE ELS FOTÒGRAFS LOCALITZIN ON HAN ESTAT PUBLICADES LES SEVES FOTOGRAFIES

robes una foto, el que faran és pagar el que val la foto. Això no té cap sentit perquè et surt més econòmic robar la foto i, si t' enxampen, ja la pagaràs”, afegeix.

Tant Calderer com Teixidó posen sobre la taula la possibilitat de crear “una entitat tipus SGAE”, la Societat General d'Autors i Editors. Aquest tipus d'entitat, aprovada i amb el suport d'una llei que passa tant pel Ministeri de Cultura com pel Congrés dels Diputats, té un caràcter